

Resultaten van het kleurmerkproject bij de bruine kiekendief 2011-2017

Anny Anselin, Henk Castelijns, Kris De Graeve, Christian Boutrouille, Filiep T'Jollyn

Bruine kiekendief HnBPnW - Johnny du Burck

In het vorige nummer van INBO Vogelnieuws (29/2) gingen we uitvoerig in op het dispersieonderzoek bij de bruine kiekendief door gebruik van kleurmerken/wingtags. We gaven toen een overzicht van de terugmeldingen in het voorjaar 2017 en maakten de balans op van het kleurmerken van de jongen in de verschillende regio's waar we actief zijn. In deze aflevering vatten we kort een aantal resultaten samen van de zeven jaren dispersieonderzoek.

Inzet. Bruine kiekendief OnFAnW - Kjell Janssens

Kleurmerken van jongen

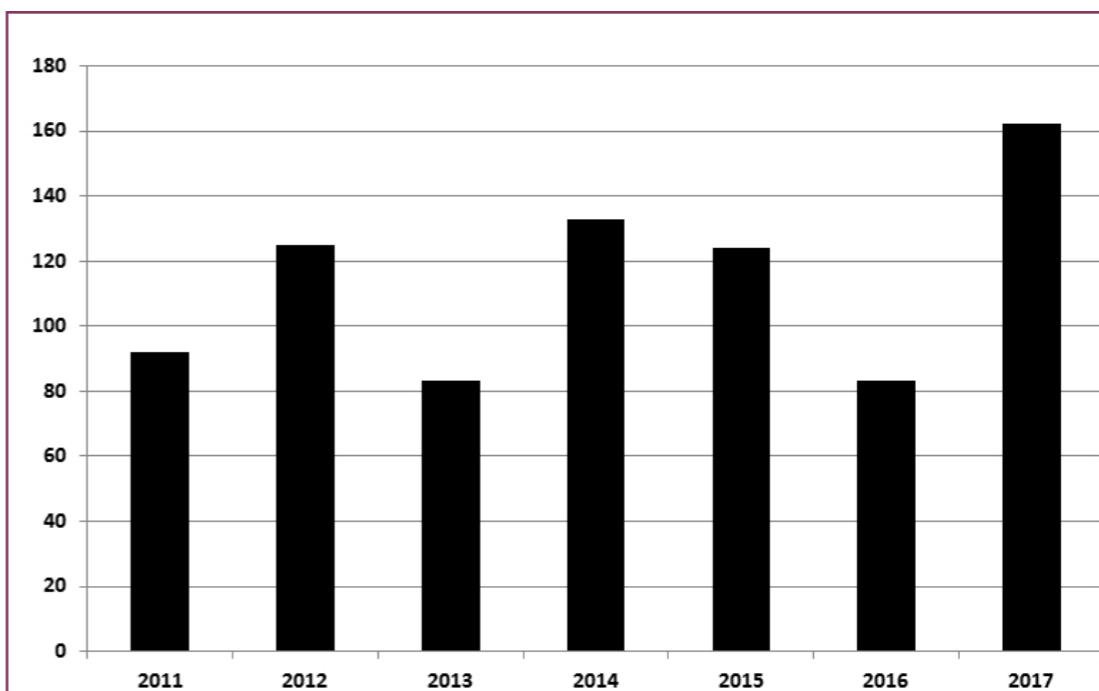
Hoeveel jonge vogels werden er al gekleurmerkt, in hoeveel nesten en waar? Na zeven jaar hebben we in totaal 802 jongen van wingtags voorzien. In Figuur 1 zien we dat het aantal fluctueert van jaar tot jaar, met als piek het broedseizoen van 2017 met 162 getagde vogels. Dit hoge aantal is het resultaat van een combinatie van een relatief goed broedseizoen, een verhoogde activiteit aan de Westkust, en de opstart van het wingtagproject door de *Groupe ornithologique et naturaliste Nord-Pas de Calais* (GON). De fluctuaties in de grafiek zijn vooral te wijten aan het aantal “beschikbare” jongen, dus aan het broedsucces. Ze worden echter zeker ook mee bepaald door de wisselende beschikbaarheid en inzet van de vrijwilligers in de verschillende regio’s. In het totaal waren mannelijke jongen met 53% iets beter vertegenwoordigd dan de wijfjes, wat meestal de regel is bij de bruine kiekendief. Dit percentage fluctueerde tussen de 51 en 54% in de zones met het grootste aantal getagde jongen: Zeeland (414), NO-Vlaanderen (157) en Westkust (129).

In Figuur 2 worden de locaties van alle 285 nesten weergegeven waar in de loop van de zeven jaar gekleurmerkt werd. Concentraties in de Westkust, Oostkust en NO-Vlaamse Kreekenland aansluitend bij Zeeland zijn duidelijk te zien, samen met een aantal verspreide punten in Noord-Frankrijk.

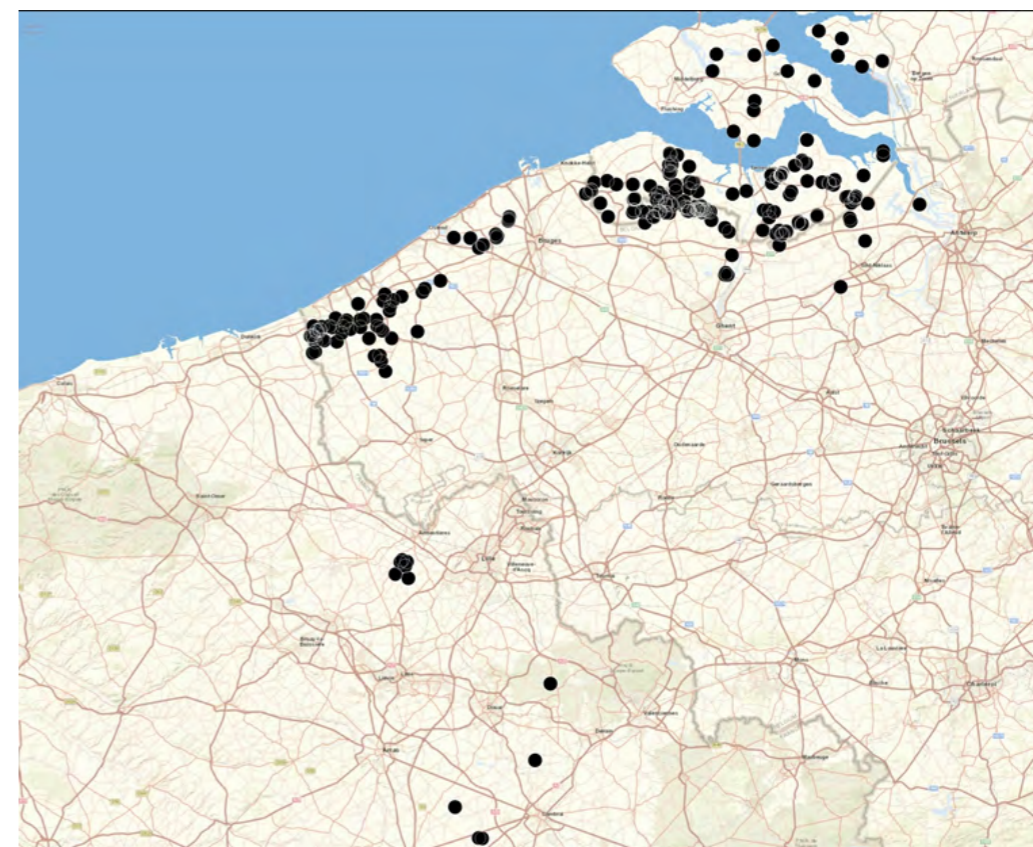
Terugmeldingen

Hoeveel van die gewintagde vogels hebben we ondertussen al teruggezien en welke informatie hebben we hierover kunnen verzamelen? Een aantal jonge (eerstejaars) vogels werden na het broedseizoen nog in de omgeving van hun nestgebied waargenomen, of tijdens de herfsttrek en overwintering erna. Die terugmeldingen kwamen uit Nederland (buiten Zeeland), Engeland, Ierland, Duitsland, Frankrijk, Spanje, Senegal en Sierra Leone.

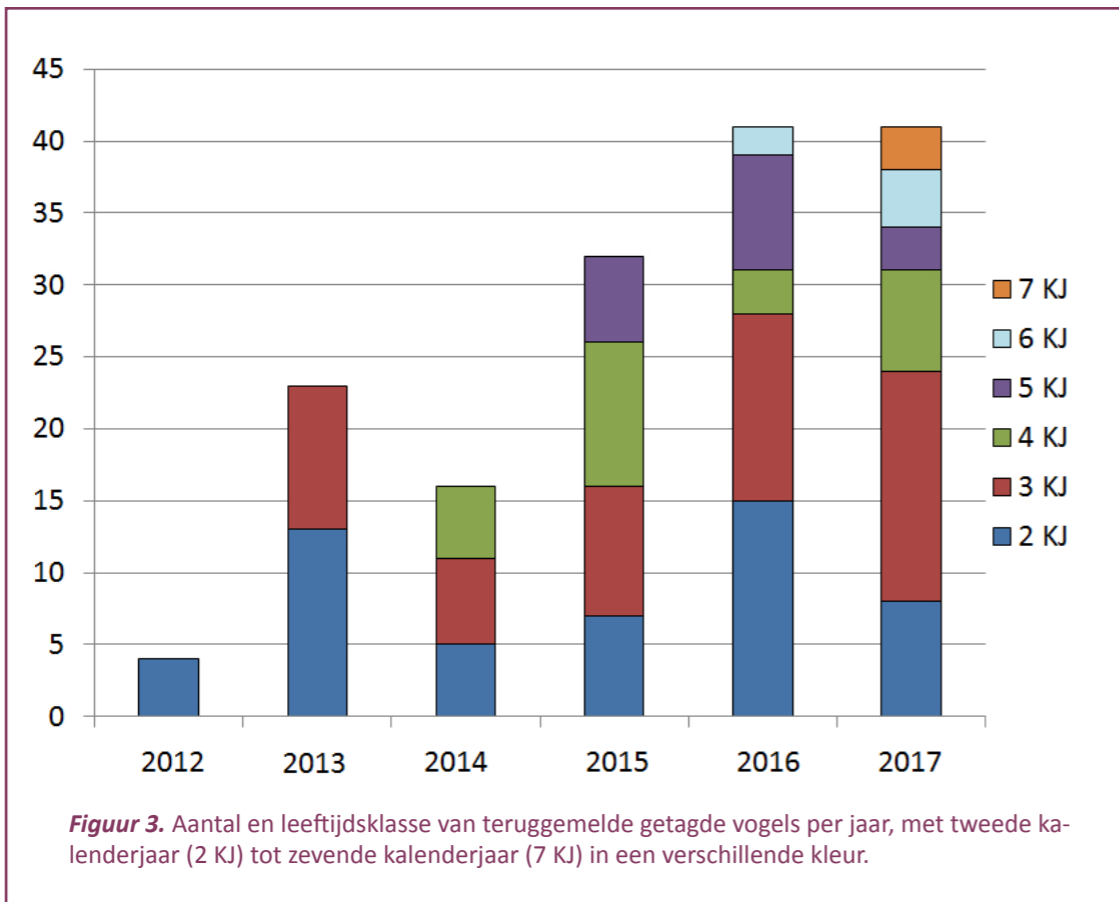
We zijn echter vooral geïnteresseerd in de vogels die het jaar (of de jaren) na hun geboortjaar terug worden gezien, want die gegevens kunnen dienen om de overlevingskans te bepalen. Hoe meer van die waarnemingen we hebben, hoe beter dit berekend kan worden. Momenteel hebben we al terugmeldingen van 113 verschillende individuen die minstens twee jaar oud zijn. Daarvan werden er 31 al meerdere jaren na hun geboortjaar teruggemeld. In Figuur 3 zie je per jaar hoeveel vogels er

Figuur 1. Aantal getagde jonge kiekendieven per jaar in de periode 2011-2017.

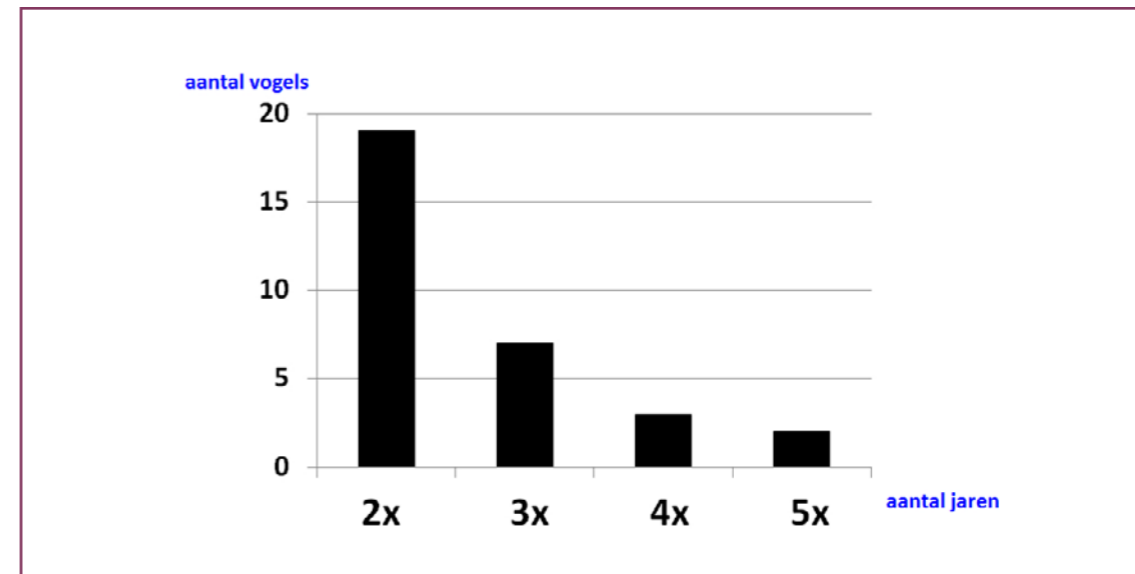

Figuur 2. Locaties van alle 285 nesten waar jongen werden getagd in de periode 2011-2017.

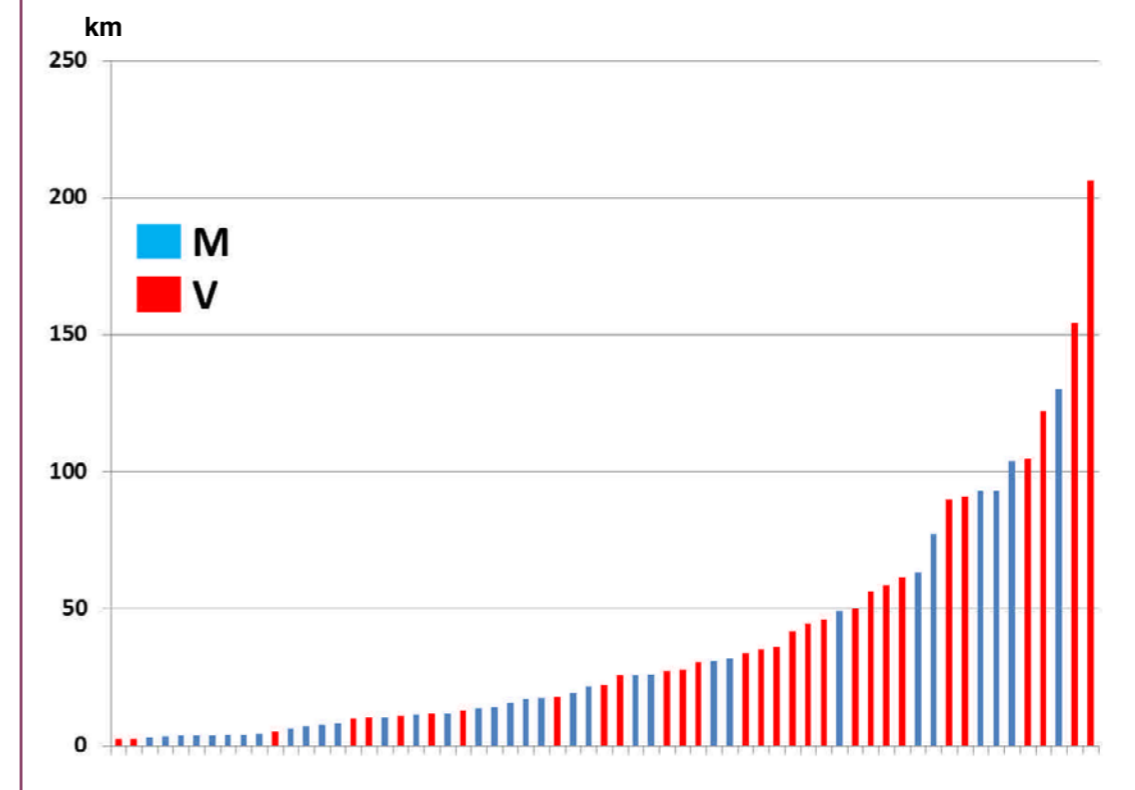

werden teruggezien en hoe oud ze zijn. 2011 was het eerste jaar dat we kleurmerken aanbrachten, dus konden er in 2012, het jaar erna, enkel tweede kalenderjaarsvogels (2 KJ) teruggezien worden. Vermits we ieder jaar getagd hebben, verwachtten we in 2013 zowel tweede-als derde kalenderjaar vogels, en in 2014 tweede, derde en vierde kalenderjaars, enz.. In de grafiek zie je dat er elk jaar vogels worden gezien van de leeftijdsklassen die je kunt verwachten. In 2017 waren de oudste getagde jongen zeven jaar oud, en ook daarvan werden er in 2017 enkele teruggezien. Het overgrote deel van de vogels die verschillende jaren worden teruggemeld, doen dat twee jaar (19), daarna neemt het snel af (zie Figuur 4). Slechts 2 individuen werden al in 5 verschillende jaren teruggezien.

Bij het dispersieonderzoek willen we vooral te weten komen waar de jonge vogels als volwassen vogel gaan broeden, op welke afstand en in welke richting van de geboorteplaats. Daarnaast is het interessant te weten of jonge vogels als volwassen in hetzelfde habitat gaan broeden dan waarin ze geboren zijn (in riet, graan, raigras,..).

Figuur 4. De 31 getagde vogels die meerdere jaren werden teruggezien.

Figuur 5. Dispersieafstanden tussen geboorteplaats en eerst waargenomen broedplaats van 33 getagde mannetjes (in blauw) en 30 getagde wijfjes (in rood). De hoogte van de balk geeft de afstand (in km) weer, elke balk is een afzonderlijke vogel. Zowel mannetjes als wijfjes leggen korte en lange afstanden af.

Dit alles zullen we proberen te relateren met geslacht, leeftijd en leeftijdsvolgorde van de vogel in het nest, en de fenologie van het nest. Ondertussen zijn er van die 113 teruggemelde getagde vogels al 63 die we broedend hebben teruggezien, sommige zelfs meerdere opeenvolgende jaren. Van hen kennen we dus hun dispersiegedrag en weten we of er habitattrouw is of niet. De andere getagde vogels werden meestal eenmalig waargenomen op doortrek of als zwervers, zonder bewijs van broedgedrag.

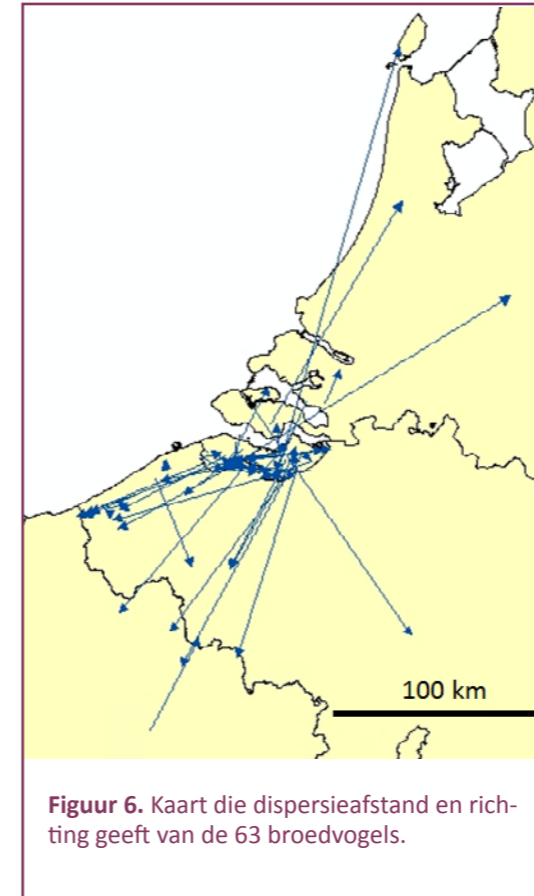
Het merendeel van die 63 vogels (33 mannetjes en 30 vrouwtjes) werd voor het eerst broedend waargenomen als derde kalenderjaar. De afstanden van nestplaats tot eerste waargenomen broedplaats gaan van nauwelijks twee kilometer tot 206 km, in een langzaam stijgende lijn (zie Figuur 5). De afstanden van de wijfjes zijn significant hoger dan die van de mannetjes, maar bij beiden zijn er korte en lange afstanden. Ook binnen de leeftijdsklassen zijn er lange en korte afstanden. Figuur 6 geeft de afstanden en richtingen van de dispersie van die 63 vogels weer, van de geboorteplaats tot de eerst waargenomen broedplaats.

Naast de afstanden van nestplaats tot eerste broedplaats hebben we van een aantal vogels ook informatie over verplaatsingen die ze opeenvolgende jaren als broedend adult maken. We geven hier een voorbeeld van een mannelijke vogel, geboren in de Grote Kreek te Overslag (Zeeland) in 2012 die voor het eerst broedend werd gezien in een rietveld te Hengstdijk (ZL) in 2014. Daarna broedde het mannetje in 2015 in riet nabij Zuiddorpe (ZL). In 2016 broedde hij in een tarweveld nabij Sint-Gillis-Waas. Dit was echter een laat nest, en we hebben een sterk vermoeden dat een eerste nest (in raai gras of riet) mislukt is. In 2017 tenslotte, broedde hij nabij Heikant (ZL) in riet. Op Figuur 7 zie je aan de schaal dat zijn opeenvolgende verplaatsingen nooit meer dan 20 km bedragen. Andere vogels tonen totaal andere patronen maar dit moeten we nog in detail bekijken.

Het nieuwe broedseizoen

Dit voorjaar hebben we opnieuw al een aantal vogels die voor het eerst werden teruggemeld sinds hun "geboorte". Hopelijk zullen er een aantal van broeden zodat we nog een representatiever beeld krijgen van het dispersiegedrag van de bruine kiekendief.

Hartelijk dank aan alle waarnemers, fotografen, ringers en taggers en vergeet niet dat elke waarneming telt!

Ringer Roger Janssens met getagd jong in het Noord-Oostvlaamse Kreekengebied

